

Identifying and Analyzing the Factors Affecting the Development of Sports Tourism in the Northern Region of Iran Using a Land-Use Approach

Shahin Ramazanian Shahri: PhD student, Department of Sports Management, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran. ramazaniyan_sh@yahoo.com

Mohammadreza Esmailzadeh Ghandahari: Associate Professor, Department of Sports Management, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran (**Corresponding author**). mohammadrezaesmaeilzadeh1980@gmail.com

Mehdi Talebpour: Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education, Ferdowsi University, Mashhad, Iran. talebpor_m@yahoo.com

Mahmoud Ghorbani: Assistant Professor, Department of Educational Management, Faculty of Humanities, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran. ghorbani_m@yahoo.com

Abstract

The aim of the current research was to design a sports tourism development model in the northern region of the country with a land-use approach. The research method is descriptive-correlation. The data were collected in a field form using a questionnaire. The face and content validity of the questionnaire were confirmed by experts in sports management, marketing, and sports tourism (15 people), and the construct validity was also confirmed by confirmatory factor analysis. The reliability of the findings was confirmed using Cronbach's alpha and composite reliability. The statistical population included employees of organizations related to the field of tourism and sports (researchers and professors in the field of sports tourism, executive directors of tourism and cultural heritage organizations, and sports organizations). A sufficient number of targeted and non-random sampling were selected in the structural equation approach (320 people). Finally, the data from 300 complete questionnaires were analyzed. Descriptive data analysis was done with SPSS software, and the inferential part was conducted using the structural equation modeling method (factor analysis) with PLS software. The results showed that the most important factors affecting the development of sports tourism in the northern regions, in order of importance and priority, include natural attractions and events (0.89), climatic conditions (0.84), managerial-executive factors (0.70), cultural-social factors (0.65), laws and policies (0.64), infrastructure and accommodation (0.51), and transportation flow (0.46). The development of sports tourism in the northern regions of the country requires serious attention to seven groups of effective factors identified in this area. It is also necessary to consider the priority and importance of each of the identified factors in the planning of this industry in the mentioned region.

Keywords: Sports Tourism, Land Development, Sports Development.

Received: 2023/07/24; **Revised:** 2023/09/06; **Accepted:** 2023/10/02 ; **Published online:**2024/03/24

Article type: Research Article

Publisher: Qom Islamic Azad University

© the authors

شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی شمال کشور با رویکرد آمایش سرزمین

شهین رمضانیان شهری: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. ramazaniyan_sh@yahoo.com

محمدرضا اسماعیل‌زاده قندهاری: دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران (نویسنده مسئول). mohamadrezasmaeilzadeh1980@gmail.com

مهدی طالب‌پور: استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. talebpor_m@yahoo.com

محمود قربانی: استادیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. ghorbani_m@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی کشور، با رویکرد آمایش سرزمین بود. روش پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی است. داده‌ها به شکل میدانی با استفاده از پرسشنامه گردآوری شدند. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط متخصصین مدیریت ورزشی، بازاریابی و گردشگری ورزشی (۱۵ نفر) و روایی سازه نیز با تحلیل عاملی تأییدی، تأیید شد. پایایی یافته‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأیید شد. جامعه آماری شامل کارکنان سازمان‌های مرتبط با حوزه گردشگری و ورزش (پژوهشگران و اساتید حوزه گردشگری ورزشی، مدیران اجرایی سازمان‌های گردشگری و میراث فرهنگی و سازمان‌های ورزشی) بود. نمونه‌گیری به شکل هدفمند و غیرتصادفی به تعداد قابل کفایت در رویکرد معادلات ساختاری (۳۲۰ نفر) انتخاب شد. در نهایت داده‌های ۳۰۰ پرسشنامه کامل تجزیه و تحلیل شد. تحلیل توصیفی داده‌ها با نرم‌افزار Spss و بخش استنباطی با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (تحلیل عاملی) با نرم‌افزار PLS انجام شد. نتایج نشان داد که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی مناطق شمالی به ترتیب اهمیت و اولویت شامل جاذبه‌های طبیعی و رویدادها (۰/۸۹)، شرایط اقلیمی (۰/۸۴)، عوامل مدیریتی - اجرایی (۰/۷۰)، عوامل فرهنگی - اجتماعی (۰/۶۵)، قوانین و سیاست‌ها (۰/۶۴)، زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها (۰/۵۱) و جریان حمل و نقل (۰/۴۶) هستند. توسعه گردشگری ورزشی مناطق شمالی کشور نیازمند توجه جدی به هفت گروه از عوامل مؤثر شناسایی شده در این پهنه است. همچنین ضرورت دارد در برنامه‌ریزی این صنعت در منطقه مذکور، مدیران و مسئولان مربوطه اولویت و میزان اهمیت هر یک از عوامل شناسایی شده را در نظر بگیرند.

کلیدواژه‌ها: گردشگری ورزشی، آمایش سرزمین، توسعه ورزش.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی | ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم | نویسنده: ©

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۲ | تاریخ اصلاح: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۰ | تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۱/۰۵

مقدمه

گردشگری در حال تبدیل شدن به نخستین صنعت درآمدزای جهان است. آینده اقتصاد جهان تا اندازه زیادی متعلق به این صنعت در حال رشد می‌باشد. بزرگ‌ترین عامل اشتغال‌زایی جهان نزدیک به ۲۰۰ میلیون شغل مستقیم و غیرمستقیم و حدود ۱۰ درصد مشاغل به گردشگری اختصاص دارد. روند رشد این صنعت صعودی بوده و پیش‌بینی می‌شود حدود ۱ درصد در هر سال در طی دو دهه آینده باشد. همچنین پیش‌بینی می‌شد ۱۰ درصد سرمایه‌گذاری‌های گردشگری تا سال ۲۰۲۰ معادل ۱/۶ تریلیون دلار آمریکا باشد (جاوید و اسدی، ۱۳۹۶). بدون شک توسعه گردشگری هم بر اقتصاد محلی و هم در رشد تولید ناخالص داخلی اثرات مثبت زیادی دارد (داییدوئال و همکاران، ۲۰۱۹). از این رو اکثر کشورهای جهان از آن به‌عنوان راهبردی برای توسعه مناطق استفاده کرده و برای جذب گردشگران بین‌المللی به شدت رقابت دارند (مجیدی ده شیخ و همکاران، ۱۳۹۶). با این حال، توسعه این صنعت برای کشورهای در حال توسعه که با معضلات اقتصادی مختلفی از جمله بیکاری، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک‌محصولی مواجه هستند، از اهمیت بیشتری برخوردار است (اندرسون، ۲۰۱۸).

دستیابی به منافع گردشگری ورزشی نیازمند نگرش منطقه‌ای مبتنی بر آمایش سرزمینی است، تا با شناسایی مناطق جغرافیایی مستعد و گونه‌های مختلف آن، راهکارهای لازم برای توسعه منطقه‌ای این صنعت ارائه شود (ویسی و همکاران، ۱۳۹۱). بدین ترتیب در هر منطقه با توجه به استعداد آن می‌توان انتظار مزیت‌های نسبی داشت و متناسب با آن برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری کرد. همچنین به واسطه الگوی توزیع فضایی می‌توان عدالت در توزیع امکانات و تخصیص بودجه را محقق کرد (عظیمی آملی و قنبری، ۱۳۹۵). طبق اولین تعریف آمایش سرزمین که توسط وزیر سابق بازسازی و مسکن فرانسه ارائه و از گویاترین و معتبرترین تعاریف این مفهوم می‌باشد، «آمایش سرزمین در کادر جغرافیایی در جستجوی بهترین توزیع انسان‌ها به تبع منابع طبیعی و فعالیت‌های اقتصادی در پهنه سرزمین است (توکلی و همکاران، ۱۳۹۷). از این رو آمایش سرزمین را سازماندهی هماهنگ و مناسب فضای حیاتی در قالب سیاست‌های کلی توسعه همه‌جانبه دانسته‌اند (زرقانی و اعظمی، ۱۳۹۰). با در نظر گرفتن آمایش سرزمین می‌توان مناطقی که پتانسیل گردشگری خوبی داشته، اما از لحاظ استانداردها جایگاه مطلوبی ندارند را ارتقاء داد (روشن‌زاده، ۱۳۹۹).

طبق آمایش سرزمینی در حوزه گردشگری، جغرافیای کشور به چند منطقه یا پهنه اصلی تقسیم شده است. پهنه شمالی به‌عنوان یکی از مناطق مستعد و ویژه (به دلیل شرایط آب و هوایی و جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسمی) یکی از مناطق مهم و هدف گردشگری می‌باشد. گردشگری ورزشی استان‌های شمالی به‌عنوان یکی از مناطق هدف و پرجاذبه (با سهم درآمدی بالا) برای ادامه روند پیشرفت، نیاز بیشتری به تأمین شرایط مساعد دارد. گردشگری ورزشی این پهنه جغرافیایی به دلایل مختلفی از جمله وجود نیروی انسانی توانمند، زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری ورزشی بهینه، نسبت به سایر استان‌ها دارای شرایط ویژه‌ای است. همچنین استان‌های شمالی به دلیل برخورداری از جاذبه‌های طبیعی متنوع، همجواری و دسترسی راحت و سریع به ساحل، دریا، جنگل، کوهستان، دشت و بیابان (که طیف وسیعی از ورزش‌های آبی، ساحلی، ورزش‌های مرتبط با طبیعت، جنگل، کوهستان و بیابان را دربرمی‌گیرد) پتانسیل بهتری برای توسعه گردشگری ورزشی، به‌ویژه اکوتوریسم ورزشی دارد. علاوه بر این، وجود رویدادهای ورزشی متنوع بومی و سنتی جذاب و پرتعداد از جمله اسب سواری (کورس بهاره و پاییزه ترکمن صحرا در گلستان)، کشتی‌های سنتی و بومی مانند کشتی با چوخه، کوراش، آلیش، لوچو و گيله مردی (در استان‌های خراسان شمالی، گلستان، مازندران و گیلان)، کبدی و ورزش‌های هوایی مانند پاراگلایدر، با مخاطبان بسیار زیادی در بین گردشگران فعال و غیرفعال داخلی و خارجی، بر جذابیت

این منطقه برای گردشگران افزوده است. لذا شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در این پهنه جغرافیایی و برنامه‌ریزی بهینه برای ارتقاء سطح کمی و کیفی این صنعت، امری بسیار ضروری است. از این‌رو روال ضرورت انجام این تحقیق که مبتنی بر آمایش سرزمین در حوزه گردشگری ورزشی این منطقه با رویکرد تحلیلی انجام شده، بیش از پیش نمایان می‌شود.

در بررسی پیشینه داخلی تحقیق تحقیقی که در حوزه گردشگری ورزشی با رویکرد آمایش سرزمین انجام شده باشد، یافت نشد، لذا به برخی از تحقیقات مشابه اشاره خواهد شد. عاشوری و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان «فرصت‌های کارآفرینانه گردشگری ورزشی» بر اساس اقلیم جغرافیایی ایران، دریافتند که در کنار عوامل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و... تنوع اقلیم و ظرفیت‌های جغرافیایی نیز در ظهور و انتخاب فرصت‌ها تأثیرگذارند. همچنین هرکدام از این فرصت‌ها با میزانی متفاوت در اقلیم چهارگانه ایران کاربرد داشته و برخی در یک اقلیم بر دیگری ارجحیت دارند. محمودی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «ارائه مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر بهبود نقش مناطق گردشگری ورزشی»، ۶ عامل فرهنگ نوع‌دوستی، امنیت و ایمنی کافی، رویه‌های مدیریتی، جنبه‌های انسانی، بسترهای بین‌المللی و فعالیت‌های مشترک را شناسایی و دسته‌بندی کردند. جوهان و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی با هدف توسعه گردشگری ورزشی در لینگائولوباک در سوماترای جنوبی نشان دادند که عواملی مانند فقدان نیروی انسانی خوب، عدم توانایی دولت و سازمان‌های محلی در همکاری با یکدیگر، مانع توسعه گردشگری ورزشی شده است. وانونی و همکاران (۲۰۲۱) نیز فرصت‌های میزبانی گردشگری ورزشی در نایروبی را به‌عنوان راهی برای افزایش توسعه گردشگری پایدار معرفی کردند. یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که چالش‌های عمده پیش‌روی میزبانی رویداد گردشگری ورزشی عبارتند از: برنامه‌ریزی ضعیف، مسائل مربوط به سیاست و امنیت. کرنسولیک^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی هشت دسته عوامل اجتماعی، فرهنگی، سازمانی، لجستیکی، ارتباطی، اقتصادی، گردشگری و محیطی را شناسایی کردند. در نهایت توصیه‌هایی به منظور برنامه‌ریزی، سازماندهی بهتر و جلوگیری از اشتباهات مالی نیز ارائه شده است. گیثون و همکاران (۲۰۱۲) در بررسی وضعیت صنعت گردشگری کشورهای ایتالیا و اسپانیا گزارش کردند که تلفیق جاذبه‌های طبیعی و برنامه‌های ورزشی سستی، گردشگران زیادی را جذب کرده است. برگزاری رویدادهای ورزشی کوچک و توجه به ارتباط بین فرهنگ و تمدن با فعالیت‌های ورزشی در قالب برگزاری جشنواره‌های ورزشی محلی و سستی، ورزش درون مدرسه‌ای و فستیوال‌های ورزشی فصلی، جایگزین مناسبی برای گردشگری ورزشی روستایی، منطقه‌ای و استانی می‌باشد.

در حال حاضر استان‌های شمالی به دلیل نبود برنامه راهبردی مبتنی بر آمایش سرزمین، در حوزه امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مربوط به گردشگری ورزشی توزیع نامناسبی دارند. به‌بیان دیگر اهداف، راهبردها و الگوی مطلوب توسعه گردشگری ورزشی همراه با فرایندهای لازم و متناسب با نیروی انسانی و شرایط جغرافیایی، به صورت مدون و شفاف مشخص نیست. همچنین اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه زیرساخت‌های لازم جهت رونق گردشگری ورزشی در این مناطق دیده نمی‌شود. از مهم‌ترین مشکلات کنونی گردشگری ورزشی پهنه شمالی، عدم شناسایی عوامل مؤثر و اولویت آن‌ها در توسعه این صنعت بر مبنای الگوی مطلوب جاذبه‌ها، رویدادها، زیرساخت‌ها، قوانین، سیاست‌ها، مدیریت و برنامه‌های لازم، متناسب با شرایط جغرافیایی است. حل این مسئله نیازمند انجام تحقیقی جامع در این حوزه است. لذا نتایج این پژوهش می‌تواند با تأمین اطلاعات مورد نیاز برنامه‌ریزی بهینه در حوزه گردشگری ورزشی تمامی شهرستان‌ها و استان‌های شمالی، اطلاعات لازم برای تصمیم‌گیری مدیران را نیز فراهم کند.

بدون شک توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی، نیازمند شناسایی، ارزیابی و معرفی عوامل مؤثر در توسعه این صنعت است. از آنجایی که این عوامل با توجه به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های مختلف هر منطقه متفاوت هستند، لذا انجام تحقیقی که به‌طور تخصصی و

عمیق این عوامل را در یک پهنه خاص جغرافیایی بر طبق آمایش سرزمین بررسی کند، بسیار ضروری است. این تحقیق دارای چند مزیت و تفاوت اصلی با تحقیقات پیشین است. اول اینکه، موضوع گردشگری ورزشی و عوامل مؤثر بر آن در سطح یک پهنه وسیع جغرافیایی (دربرگیرنده چند استان) برای اولین بار سنجیده شد. دوم، تحقیق حاضر براساس آمایش سرزمین در حوزه گردشگری انجام شد. سوم، مدل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری پهنه جغرافیایی موردنظر ارائه و راهکارهای توسعه این صنعت با توجه به ویژگی‌های منطقه ارائه شد. بر همین اساس، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به پرسش زیر می‌باشد: عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی کشور با توجه به آمایش سرزمین کدام‌اند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و روش توصیفی-همبستگی بود که به صورت میدانی انجام شد. جامعه آماری شامل کارکنان سازمان‌های مرتبط با حوزه گردشگری و ورزش (پژوهشگران و اساتید حوزه گردشگری ورزشی، مدیران اجرایی سازمان‌های گردشگری و میراث فرهنگی و سازمان‌های ورزشی) بود. نمونه آماری با روش هدفمند (به دلیل نیاز به افراد متخصص با حوزه اجرایی مرتبط) و غیرتصادفی انتخاب شدند. تعداد نمونه براساس تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی در نرم‌افزار PLS به تعداد ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد سؤالات مربوط به متغیر دارای بیشترین سؤال در مدل (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶) برآورد گردید. با در نظر گرفتن ۱۶ برابر سؤالات متغیر دارای بیشترین تعداد سؤال (۲۰ سؤال در متغیر جاذبه‌های طبیعی و رویدادها) ۳۲۰ نفر انتخاب شد. درنهایت از تعداد ۳۰۹ پرسشنامه برگشت داده شده، ۳۰۰ پرسشنامه کامل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه ۸۱ سؤالی در ۷ بخش جریان حمل و نقل، جاذبه‌های طبیعی و رویدادها، عوامل فرهنگی-اجتماعی، زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها، عوامل مدیریتی-اجرایی، قوانین و سیاست‌ها و شرایط اقلیمی بود. روایی محتوایی توسط متخصصین صاحب‌نظر مدیریت ورزشی، بازاریابی و گردشگری ورزشی (۱۵ نفر) و روایی سازه با تحلیل عاملی تأییدی، تأیید گردید. پایایی پرسشنامه نیز در یک مطالعه پایلوت، با مشارکت ۳۰ نفر (آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بالای ۰.۷) تأیید شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش توصیفی با استفاده از نرم‌افزار SPSS و در بخش استنباطی با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (تحلیل عاملی) و نرم‌افزار PLS انجام شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی جدول (۱) نشان می‌دهد ۳۸/۷ درصد از نمونه‌های پژوهش ۴۰-۳۶ سال سن داشته و ۵۹/۷ درصد از آن‌ها مرد می‌باشند. سایر اطلاعات توصیفی در جدول شماره (۱) گزارش شده است.

جدول ۱- اطلاعات توصیفی نمونه تحقیق

درصد	فراوانی	متغیر	
۴	۱۲	کمتر از ۳۰	سن
۱۳/۷	۴۱	۳۰-۳۵	
۳۸/۷	۱۱۶	۳۶-۴۰	
۲۳/۷	۷۱	۴۱-۴۵	
۲۰	۶۰	۴۵ به بالا	
۵۹/۷	۱۷۹	مرد	جنسیت
		زن	
۴۰/۳	۱۲۱	لیسانس	تحصیلات
۳۷/۳	۱۱۲	فوق لیسانس	
۲۷	۸۱	دکتری	
۳۵/۳	۱۰۶	کمتر از ۵	سابقه کار در زمینه
۳۵/۷	۱۰۷	۶-۱۰	
۱۶	۴۸	۱۱-۱۵	گردشگری
۱۳	۳۹	بیشتر از ۱۵	
۳۲/۳	۹۷	پژوهشگران و اساتید گردشگری	سمت شغلی
۱۱/۳	۳۴	مدیران اجرایی سازمان‌های گردشگری و میراث فرهنگی	
۲۴/۳	۷۳	مدیران اجرایی سازمان‌های ورزشی	
۳۲	۹۶	سایر موارد	

اطلاعات توصیفی متغیرهای پژوهش براساس میانگین و انحراف استاندارد در جدول شماره (۲) ارائه شده است. عامل زیرساخت‌ها دارای بیشترین میانگین (۴/۱۸) و معرفی و بازاریابی کمترین میانگین (۳/۷۴) می‌باشد.

جدول ۲- توصیف متغیرهای عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی کشور

SD	M	ابعاد	SD	M	متغیر
۰/۸۹	۴/۱۸	زیرساخت‌ها	۰/۷۹	۴/۰۹	جریان حمل‌ونقل
۰/۸۹	۴/۱۳	مدل‌های حمل‌ونقل			
۰/۸۳	۳/۹۵	هزینه و زمان			
۰/۹۰	۳/۷۴	معرفی و بازاریابی	۰/۸۴	۴/۰۰	جاذبه‌های طبیعی و رویدادها
۰/۸۳	۴/۱۵	آماده‌سازی و دسترسی			
۰/۹۴	۴/۰۹	سطح کیفی رویدادها			
۰/۹۱	۴/۰۳	تنوع جاذبه‌های گردشگری			
۰/۷۹	۴/۲۲	آداب و رسوم	۰/۸۵	۴/۰۹	عوامل فرهنگی - اجتماعی
۰/۹۳	۴/۱۱	تنوع قومی و فرهنگی			
۱/۰۳	۳/۹۴	تعاملات فرهنگی			
۱/۰۳	۴/۱۰	کیفیت و کمیّت زیرساخت	۰/۸۶	۴/۱۴	زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها
۰/۹۲	۴/۱۶	هزینه‌های اقامتی			
۱/۰۶	۴/۰۵	برنامه‌ریزی	۱/۰۲	۴/۰۷	عوامل مدیریتی - اجرایی
۰/۹۵	۴/۰۳	هماهنگی و نظارت			
۱/۱۷	۴/۰۴	ارتباطات			
۱/۰۲	۴/۱۵	آموزش و نیروی انسانی			
۰/۹۶	۴/۰۱	تدوین قوانین	۰/۹۲	۴/۰۳	قوانین و سیاست‌ها
۰/۹۳	۴/۰۴	خصوصی‌سازی			
۰/۹۹	۳/۹۲	سیاست‌های نظارتی و حمایتی			
۰/۹۵	۴/۱۴	امنیت گردشگر			
۰/۸۷	۴/۰۳	تنوع اقلیمی	۰/۸۷	۴/۰۳	شرایط اقلیمی

جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده گردید. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی است. روایی همگرا میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد.

۳۸

روایی واگرا نیز نمایش دهنده میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه با رابطه آن سازه با سایر سازه‌ها است. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه، محاسبه و مقدار مناسب آن برابر و یا بیشتر از ۰/۴ می‌باشد که در این تحقیق بارهای عاملی همه سازه‌ها در سازه مربوط به خود بالاتر از ۰/۴ بود. روایی همگرا با استفاده از معیار متوسط واریانس استخراج شده^۱ (AVE) ارزیابی (میزان مطلوب مساوی و بالاتر از ۰/۵) شد. نتایج خروجی مدل نمایانگر مناسب بودن معیار روایی همگرا بود. جهت بررسی روایی واگرا نیز از ماتریس فورنل و لارکر^۲ استفاده شد. طبق یافته‌ها همبستگی هر سازه با خودش بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است. در نتیجه، روایی واگرای مدل نیز تایید شد. تمامی متغیرها دارای مقدار آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ و پایایی ترکیبی^۳ (CR) بالای ۰/۸۰ بودند که نشان‌دهنده پایایی مناسب است.

جدول ۳- پایایی و روایی متغیرهای تحقیق

متغیر	AVE	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	ابعاد	AVE	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
جریان حمل و نقل	۰/۵۹	۰/۸۷	۰/۹۲	زیرساخت‌ها	۰/۶۶	۰/۸۰	۰/۸۸
				مدل‌های حمل و نقل	۰/۵۳	۰/۷۶	۰/۸۵
				هزینه و زمان	۰/۶۳	۰/۸۰	۰/۸۸
جاذبه‌های طبیعی و رویدادها	۰/۵۸	۰/۸۶	۰/۸۹	معرفی و بازاریابی	۰/۵۶	۰/۷۷	۰/۸۲
				آماده‌سازی و دسترسی	۰/۶۱	۰/۷۴	۰/۸۵
				سطح کیفی رویدادها	۰/۶۴	۰/۷۸	۰/۸۷
				تنوع	۰/۵۲	۰/۸۲	۰/۸۷
عوامل فرهنگی - اجتماعی	۰/۶۱	۰/۷۹	۰/۸۵	آداب و رسوم	۰/۵۹	۰/۷۱	۰/۸۱
				تنوع قومی و فرهنگی	۰/۶۳	۰/۸۰	۰/۸۸
				تعاملات فرهنگی	۰/۶۵	۰/۷۶	۰/۸۳
زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها	۰/۶۲	۰/۸۶	۰/۸۸	کیفیت و کمیت زیرساخت	۰/۶۹	۰/۷۶	۰/۸۳
				هزینه‌های اقامتی	۰/۵۵	۰/۸۵	۰/۹۰
				برنامه‌ریزی	۰/۵۲	۰/۷۶	۰/۸۵
عوامل مدیریتی - اجرایی	۰/۵۷	۰/۷۹	۰/۸۵	هماهنگی و نظارت	۰/۶۷	۰/۷۵	۰/۸۶
				ارتباطات	۰/۵۳	۰/۸۲	۰/۸۹
				آموزش و نیروی انسانی	۰/۵۰	۰/۷۳	۰/۸۱
				تدوین قوانین	۰/۷۱	۰/۸۲	۰/۸۷
قوانین و سیاست‌ها	۰/۶۳	۰/۸۷	۰/۸۹	خصوصی‌سازی	۰/۶۶	۰/۷۳	۰/۸۲
				سیاست‌های نظارتی و	۰/۵۵	۰/۸۲	۰/۸۷

1. Average Variance Extracted
2. Fornell-Larcker
3. Composite Reliability

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۱، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

			حمایتی				
۰/۸۶	۰/۷۹	۰/۶۱	امنیت				
۰/۹۰	۰/۸۶	۰/۶۳	تنوع اقلیمی	۰/۹۱	۰/۸۸	۰/۶۳	شرایط اقلیمی

با توجه به نتایج جدول شماره (۴) و نمودار شماره (۱) نتایج تحلیل عاملی متغیرها در مدل عوامل توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی کشور نشان داد، ۷ دسته از عوامل در توسعه این صنعت در منطقه مورد بررسی تأثیرگذارند. بر طبق یافته‌ها، جاذبه‌های طبیعی و رویدادها (۰/۸۹)، شرایط اقلیمی (۰/۸۴)، عوامل مدیریتی - اجرایی (۰/۷۰) عوامل فرهنگی - اجتماعی (۰/۶۵)، قوانین و سیاست‌ها (۰/۶۴)، زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها (۰/۵۱) و جریان حمل و نقل (۰/۴۶) به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند.

همچنین در بررسی ابعاد زیرمجموعه هر یک از عوامل ۷ گانه شناسایی شده، مشخص گردید که در مولفه جریان حمل و نقل، ابعاد هزینه و زمان (۰/۹۳)، مدل‌های حمل و نقل (۰/۸۷) و زیرساخت‌ها (۰/۵۹) به ترتیب بیشترین تأثیر را دارند. در مولفه جاذبه‌های طبیعی و رویدادها، ابعاد آماده‌سازی و دسترسی (۰/۹۱)، تنوع جاذبه‌های گردشگری (۰/۹۰)، سطح کیفی رویدادها (۰/۸۸) و معرفی و بازاریابی (۰/۸۶) به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. در مؤلفه عوامل فرهنگی - اجتماعی ابعاد آداب و رسوم (۰/۸۸)، تنوع قومی و فرهنگی (۰/۸۶) و تعاملات فرهنگی (۰/۷۸) به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. در مؤلفه زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها ابعاد کیفیت و کمیت زیرساخت (۰/۸۹) و هزینه‌های اقامتی (۰/۸۸) به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. در مؤلفه عوامل مدیریتی - اجرایی ابعاد هماهنگی و نظارت (۰/۹۰)، ارتباطات (۰/۸۴)، برنامه‌ریزی (۰/۶۱) و آموزش و نیروی انسانی (۰/۵۷) به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. در نهایت در مؤلفه قوانین و سیاست‌ها نیز ابعاد تدوین قوانین (۰/۹۰)، خصوصی‌سازی (۰/۸۹)، سیاست‌های نظارتی و حمایتی (۰/۸۰) و امنیت گردشگر (۰/۱۵) به ترتیب بیشترین تأثیر را نشان دادند.

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۱، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

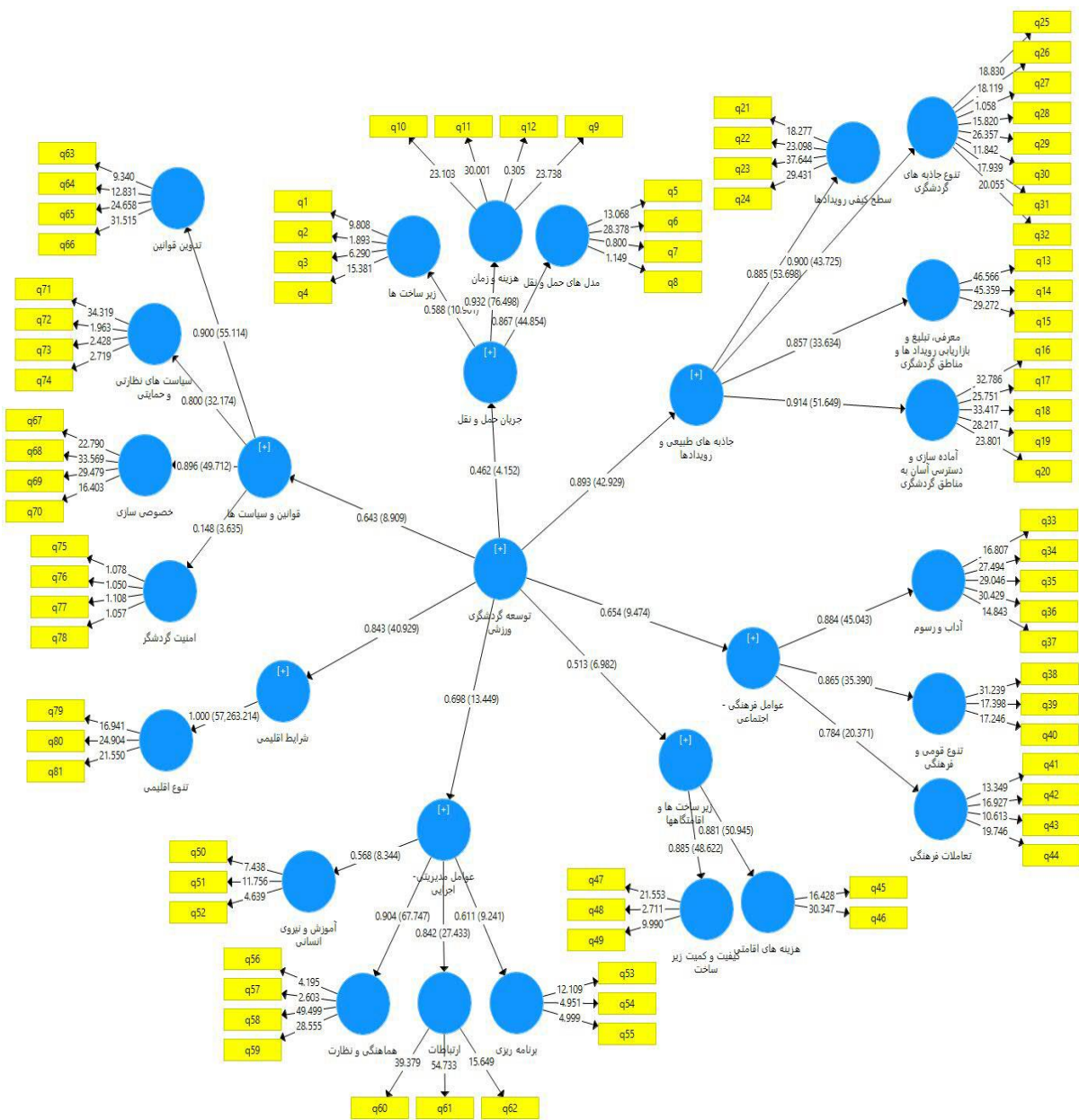
دوره ۳، شماره ۱، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

جدول ۴- نتایج فرضیه‌های مدل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی

نتیجه	P-value	T-value	Effect coefficient	تحلیل عاملی متغیرها با هم و با ابعاد مربوط به خود
تأیید	۰/۰۰۱	۱۰/۹۰	۰/۵۹	توسعه جریان حمل و نقل -> زیرساخت‌ها
تأیید	۰/۰۰۱	۴۴/۸۵	۰/۸۷	توسعه جریان حمل و نقل -> مدل‌های حمل و نقل
تأیید	۰/۰۰۱	۷۶/۵۰	۰/۹۳	توسعه جریان حمل و نقل -> هزینه و زمان
تأیید	۰/۰۰۱	۳۳/۶۳	۰/۸۶	جاذبه‌های طبیعی و رویدادها -> معرفی و بازاریابی
تأیید	۰/۰۰۱	۵۱/۶۵	۰/۹۱	جاذبه‌های طبیعی و رویدادها -> آماده‌سازی و دسترسی
تأیید	۰/۰۰۱	۵۳/۷۰	۰/۸۸	جاذبه‌های طبیعی و رویدادها -> سطح کیفی رویدادها
تأیید	۰/۰۰۱	۴۳/۷۲	۰/۹۰	جاذبه‌های طبیعی و رویدادها -> تنوع جاذبه‌های گردشگری
تأیید	۰/۰۰۱	۴۵/۰۴	۰/۸۸	عوامل فرهنگی - اجتماعی -> آداب و رسوم
تأیید	۰/۰۰۱	۳۵/۳۹	۰/۸۶	عوامل فرهنگی - اجتماعی -> تنوع قومی و فرهنگی
تأیید	۰/۰۰۱	۲۰/۳۷	۰/۷۸	عوامل فرهنگی - اجتماعی -> تعاملات فرهنگی
تأیید	۰/۰۰۱	۴۸/۶۲	۰/۸۹	زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها -> کیفیت و کمیت زیرساخت
تأیید	۰/۰۰۱	۵۰/۹۴	۰/۸۸	زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها -> هزینه‌های اقامتی
تأیید	۰/۰۰۱	۹/۲۴	۰/۶۱	عوامل مدیریتی - اجرایی -> برنامه‌ریزی
تأیید	۰/۰۰۱	۶۷/۷۵	۰/۹۰	عوامل مدیریتی - اجرایی -> هماهنگی و نظارت
تأیید	۰/۰۰۱	۲۷/۴۳	۰/۸۴	عوامل مدیریتی - اجرایی -> ارتباطات
تأیید	۰/۰۰۱	۸/۳۴	۰/۵۷	عوامل مدیریتی - اجرایی -> آموزش و نیروی انسانی
تأیید	۰/۰۰۱	۵۵/۱۱	۰/۹۰	قوانین و سیاست‌ها -> تدوین قوانین
تأیید	۰/۰۰۱	۴۹/۷۱	۰/۸۹	قوانین و سیاست‌ها -> خصوصی سازی
تأیید	۰/۰۰۱	۳۲/۱۴	۰/۸۰	قوانین و سیاست‌ها -> سیاست‌های نظارتی و حمایتی
تأیید	۰/۰۰۱	۳/۶۳	۰/۱۵	قوانین و سیاست‌ها -> امنیت گردشگر
تأیید	۰/۰۰۱	۵۷/۲۶	۱/۰۰	شرایط اقلیمی -> تنوع اقلیمی
تأیید	۰/۰۰۱	۴/۱۵	۰/۴۶	توسعه گردشگری ورزشی -> جریان حمل و نقل
تأیید	۰/۰۰۱	۴۲/۹۳	۰/۸۹	توسعه گردشگری ورزشی -> جاذبه‌های طبیعی و رویدادها
تأیید	۰/۰۰۱	۹/۴۷	۰/۶۵	توسعه گردشگری ورزشی -> عوامل فرهنگی - اجتماعی
تأیید	۰/۰۰۱	۶/۹۸	۰/۵۱	توسعه گردشگری ورزشی -> زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها
تأیید	۰/۰۰۱	۱۳/۴۵	۰/۷۰	توسعه گردشگری ورزشی -> عوامل مدیریتی - اجرایی
تأیید	۰/۰۰۱	۸/۹۱	۰/۶۴	توسعه گردشگری ورزشی -> قوانین و سیاست‌ها
تأیید	۰/۰۰۱	۴۰/۹۳	۰/۸۴	توسعه گردشگری ورزشی -> شرایط اقلیمی

شکل ۱- میزان ضریب اثر و ضریب معناداری (T-values) عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد، جاذبه‌های طبیعی و رویدادها، شرایط اقلیمی، عوامل مدیریتی- اجرایی، عوامل فرهنگی - اجتماعی، قوانین و سیاست‌ها، زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها و جریان حمل‌ونقل به ترتیب بیشترین تأثیر را در توسعه گردشگری ورزشی مناطق شمالی بر طبق پهنه‌بندی آمایش سرزمینی گردشگری کشور دارند. این یافته با نتایج تحقیقات داخلی و خارجی زیادی همسویی دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به یافته‌های محمودی و همکاران (۱۴۰۰)، کشتی‌دار و همکاران (۱۴۰۰)، سرلاب و همکاران (۱۳۹۹)، بهاران و همکاران (۱۴۰۰)، مرتضایی و کلاته سیف‌ری (۱۳۹۹)، محرم‌زاده و ایمان‌زاده (۱۳۹۸) و نتایج پژوهش لائو و همکاران (۲۰۲۲) اشاره کرد.

با توجه به همسویی نتایج متعدد با یافته اخیر می‌توان چنین نتیجه گرفت که ایجاد زیرساخت‌های مناسب، فعالیت‌های تبلیغاتی، ارائه تسهیلات لازم به بخش‌های خصوصی، توجه به تنوع اقلیم، توجه به جاذبه‌های گردشگری ورزشی و توزیع برگزاری رویدادهای ورزشی مهم در تمامی مناطق جغرافیایی طبق تقسیم‌بندی مناطق آمایش سرزمینی، از مهم‌ترین اقدامات مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی پهنه شمالی هستند. طبق بند ۱۱، ۱۴ و ۱۷ شرح وظایف و اهداف وزارت ورزش و جوانان، ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه ورزش‌های ملی برعهده این وزارتخانه است. لذا، با توجه به نقش مهم توسعه زیرساخت‌ها در توسعه گردشگری ورزشی در پهنه شمالی طبق آمایش سرزمینی باید به توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت رشته‌های ورزشی بومی و سنتی از جمله اسب‌سواری، کبندی، کشتی‌های بومی و سنتی (گیله‌مردی، لوچو، آلیش و کوراش، با چوخه)، ورزش‌های ساحلی و آبی بیش از پیش توجه کرد. با این حال، از آنجایی که طبق بند ۸ مکان‌یابی مناسب و توجه جدی به جاذبه‌های گردشگری ورزشی در ساخت‌وسازهای ورزشی از مسئولیت‌های این وزارتخانه است، ضرورت دارد زیرساخت‌های ورزشی در رشته‌های ورزشی مختلف با توجه به جاذبه‌های طبیعی ورزشی متنوع پهنه شمالی کشور (دریا، جنگل، کوهستان، بیابان و دشت) طراحی و ساخته شوند. بنابراین، با توجه به طول خط ساحلی و شرایط مناسب این عرصه باید به ورزش‌های آبی مختلفی همچون غواصی سطحی، شنا، شیرجه و شنا موزون، واترپلو و ایروبیکی آبی و... توجه بیشتری کرد. ورزش‌های روی آب مانند پیاده‌روی و دویدن در آب، جت اسکی^۱، انواع قایقرانی، بادی بوردینگ^۲، فلالی بوردینگ، کایت‌بوردینگ و موج‌سواری بادبادی^۳، پاراسیلینگ، موج‌سواری بر روی تخته با پیچ^۴، اسکورفینگ، موج‌سواری با پارو، موج‌سواری بر روی تخته^۵، ویک‌اسکاتینگ، موج‌سواری با باد^۶، موج‌سواری^۷ نیز از دیگر رشته‌های ورزشی مدنظر جهت توسعه گردشگری ورزشی در شمال کشور هستند.

در بخش جریان حمل‌ونقل، ابعاد هزینه و زمان، مدل‌های حمل‌ونقل و زیرساخت‌ها به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. مطالعات متعددی همسو با این یافته است. پناهی و آدمی (۱۳۹۵) نیز مؤلفه «وضعیت حمل‌ونقل» را به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه قابلیت‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی استان آذربایجان شرقی معرفی کردند. قزلسلو و همکاران (۱۴۰۰) نوع وسیله نقلیه، هزینه و جاذبه‌های شهری را از مهم‌ترین فاکتورهای حضور توریسم ورزشی غیرفعال در مسابقات اسب‌دوانی معرفی کردند. لذا، در توجیه این یافته می‌توان گفت دسترسی به جاذبه‌های گردشگری ورزشی بدون وجود راه امکان‌پذیر نیست و آسان کردن دسترسی گردشگران ورزشی به جاذبه‌های گردشگری مناطق مستعد، نیازمند توسعه همه شبکه‌های حمل‌ونقل (هوایی، ریلی و زمینی) است؛ زیرا تنوع در این زمینه از عوامل جذب‌کننده خواهد بود. بحث هزینه نیز در مؤلفه حمل‌ونقل مهم تلقی شد که با نتایج پیشین همسو است. خسروی مهر و همکاران (۱۳۹۵) پایین بودن هزینه حضور در رویدادهای ورزشی را از جمله مهم‌ترین نقاط قوت در توسعه گردشگری ورزشی شهرستان مینودشت برشمردند. براز (۲۰۱۲) در تحلیلی پیرامون عوامل مؤثر بر حضور یا شرکت گردشگران در فعالیت‌های ورزش همگانی، از هزینه مسافرت به مقصد، به‌عنوان عاملی مهم در توسعه گردشگری ورزشی نام برد که در جلب گردشگران و حضور یا شرکت آن‌ها در فعالیت‌های ورزش همگانی مؤثر است. با توجه به همخوانی نتایج می‌توان گفت، هزینه‌های مسافرت‌های گردشگران ورزشی و شرکت در تورنمنت‌های ورزشی یکی از دلایل اصلی حضور یا عدم حضور افراد در این رویدادهای ورزشی است بنابراین، مدیران ورزش و گردشگری باید به موارد یاد شده توجه ویژه‌ای کنند.

- 1 - Jet Skiing
- 2 - Bodyboarding
- 3 - Kitesurfing
- 4 - Skimboarding
- 5 - Wakeboarding
- 6 - Windsurfing
- 7 - Surfing

در بخش جاذبه‌های طبیعی و رویدادها، ابعاد آماده‌سازی و دسترسی، تنوع جاذبه‌های گردشگری، سطح کیفی رویدادها و معرفی و بازاریابی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. این یافته با نتایج تحقیقات حصاری و همکاران (۱۴۰۰)، شجاعی و همکاران (۱۳۹۱)، و گیسون (۲۰۱۸) همخوانی دارد. با توجه به همسویی این یافته با نتایج تحقیقات قبلی می‌توان گفت که پهنه شمالی کشور با دارا بودن جاذبه‌های طبیعی ورزشی جذاب، متنوع و فراوان و امکان دسترسی مناسب به این جاذبه‌ها، پتانسیل بسیار خوبی برای گسترش صنعت گردشگری ورزشی در اختیار دارد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که اقدام‌ها و فعالیت‌های بازاریابی و تبلیغاتی بر تقاضای گردشگری این مناطق اثر مثبتی خواهد داشت. اگرچه پهنه شمالی کشور نیز به تبع کل کشور با فقدان زیرساخت‌های ورزشی مناسب، امکان میزبانی رویدادهای بین‌المللی بزرگ مانند المپیک و بازی‌های آسیایی را ندارد، اما با وجود جاذبه‌های طبیعی ورزشی متنوع می‌تواند برای توسعه اکوتوریسم ورزشی برنامه‌ریزی کرد. گردشگران خارجی کشورهای همسایه می‌توانند به عنوان یکی از جوامع هدف باشند. در بخش عوامل فرهنگی - اجتماعی ابعاد آداب و رسوم، تنوع قومی و فرهنگی و تعاملات فرهنگی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. این یافته با نتایج تحقیقات مرتضایی و همکاران (۱۳۹۹)، قزلسفلو (۱۳۹۴)، زیتونلی و همکاران (۱۳۹۱) همسو بود. با توجه به تنوع فرهنگی و قومی و ویژگی‌های فرهنگی - اجتماعی گوناگون در مناطق شمالی می‌توان گفت ورزش و بازی‌های بومی محلی مناطق جغرافیایی مختلف این پهنه (کرمانج‌ها، قزلباش‌ها، ترکمن‌ها، سیستانی‌ها و بلوچ‌ها، آذربایجانی‌های مقیم، مازنی‌ها، گیلک‌ها، تالشی، تات‌ها و...) می‌تواند کمک بسیار خوبی به توسعه گردشگری ورزشی این استان‌ها نماید.

با این حال به نظر می‌رسد ورزش‌ها و بازی‌های بومی محلی اگر به صورت جشنواره‌ای برگزار شوند، یکی از بهترین راه‌ها برای ترویج گردشگری ورزشی فعال خواهند بود؛ زیرا جشن‌ها، مراسم‌ها، برنامه‌های سنتی اقوام و دیگر برنامه‌های جانبی و رویدادهای ورزشی محلی از عوامل جذب‌کننده گردشگران ورزشی شناخته می‌شوند (هینچ و ایتو، ۲۰۱۸). همچنین با توجه به شرایط جغرافیایی، ویژگی‌های قومی و فرهنگی مناطق شمالی، فعال نمودن حوزه رایزنی ورزش‌های بومی و سنتی در بخش روابط بین‌الملل کمیته ملی المپیک و فدراسیون‌های ورزشی هدف مانند فدراسیون کشتی، کبده، اسب‌سواری و ورزش‌های ساحلی برای میزبانی رویدادهای بین‌المللی این رشته‌ها، راهکار مناسبی برای توسعه گردشگری ورزشی این مناطق است. در بخش زیرساخت‌ها و اقامتگاه‌ها، ابعاد کیفیت و کمیت زیرساخت و هزینه‌های اقامتی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. این یافته با نتایج تحقیقات محرم‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) و قزلسفلو و همکاران (۱۴۰۰) همسو است. بنابراین، می‌توان گفت توسعه صنعت گردشگری ورزشی پهنه شمالی به طور مستقیم با توسعه زیرساخت‌های مربوط (فرودگاه‌ها، جاده، راه‌آهن، هتل‌ها، رستوران‌ها و امکانات تفریحی و...) در ارتباط است؛ زیرا صنعت گردشگری ورزشی نیازمند زیرساخت‌های مناسب، لازم و ضروری (به‌ویژه مناطقی که دارای ضعف و کاستی بیشتری هستند) می‌باشد.

در بخش عوامل مدیریتی - اجرایی، ابعاد هماهنگی و نظارت، ارتباطات، برنامه‌ریزی و آموزش و نیروی انسانی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. این یافته با نتایج پژوهش هینچ و ایتو (۲۰۱۸) همسو بود. با توجه به همسویی و تأکید یافته‌های مختلف بر لزوم توجه به مسائل مدیریتی و اجرایی در توسعه گردشگری ورزشی، به نظر می‌رسد مهم‌ترین مشکل مدیریتی این بخش اداره جداگانه حوزه‌های ورزش و گردشگری توسط وزارتخانه‌های ورزش و گردشگری است. لذا تشکیل کارگروهی متشکل از کارشناسان هر دو حوزه و ایجاد ارتباط نزدیک بین دو سازمان مذکور اقدامی اساسی است.

در بخش قوانین و سیاست‌ها، ابعاد تدوین قوانین، خصوصی‌سازی، سیاست‌های نظارتی و حمایتی و امنیت گردشگر به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. این یافته نیز با نتایج پژوهش نظری و همکاران (۱۳۹۹)، مرتضایی و همکاران (۱۳۹۹)، خسروی مهر و

همکاران (۱۳۹۵)، شجاعی و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی داشت. در اجرای برنامه‌های گردشگری ورزشی، همواره امنیت یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولین است. بنابراین، یکی از عوامل مهم توسعه گردشگری ورزشی، تأمین امنیت است. براساس یافته اخیر می‌توان گفت، برای توسعه صنعت گردشگری ورزشی، وجود مدیریت توانا و هماهنگی بین بخش‌های دولتی و خصوصی بسیار حائز اهمیت می‌باشد. لذا، توصیه می‌شود بخش دولتی مسئولیت امور برنامه‌ریزی، تدوین سیاست‌ها و مقررات، تهیه آمار، پژوهش، تعیین استانداردها، ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاری، بازاریابی و آموزش نیروی انسانی حوزه گردشگری ورزشی را برعهده بگیرد. مسئولیت امور خدماتی گردشگری و بازاریابی از جمله تبلیغات و امور تجاری، احداث و اداره اقامتگاه گردشگران و ارائه تسهیلات نیز باید به بخش خصوصی واگذار شود.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که پهنه شمالی در بخش اکوتوریسم ورزشی و جشنواره‌های ورزشی بومی و سنتی استعداد بسیار خوبی دارد. لذا، با برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری اصولی می‌توان این منطقه را به مهم‌ترین و جذاب‌ترین مقصد گردشگری ورزشی گردشگران داخلی و خارجی کشورهای همسایه تبدیل کرد. همچنین با توجه به وجود جاذبه‌های طبیعی متنوع و متعدد (ساحل، دریا، کوهستان، جنگل، آبشار، تالاب، مرداب، بیابان، جلگه و دشت و سایر جاذبه‌های اکوتوریستی) در این پهنه، برگزاری رویدادهای گردشگری ورزشی مختلف مرتبط با این جاذبه‌ها باید در اولویت قرار گیرد. از سوی دیگر، برگزاری منظم جشنواره‌های ورزشی بومی و سنتی متنوع از قبیل انواع کشتی (گیله‌مردی، باجوچه، کوراش، آلیش، لوچو و...) والیبال، کبدمی‌سالنی و ساحلی، اسب‌سواری، پاراگرایدر و سایر رشته‌های پرمخاطب می‌تواند شمال کشور را به‌عنوان مهم‌ترین مقصد گردشگری ورزشی بومی سنتی تبدیل کرد. بنابراین، با تأسیس کمپ‌های اختصاصی و توجه بیشتر به حیات‌های ورزشی استانی و فدراسیون‌های ورزشی رشته‌های بومی و سنتی، طراحی و اجرای تورهای گردشگری ورزشی بومی با حضور خانواده‌ها می‌تواند زمینه جذب گردشگران ورزشی داخلی و خارجی را فراهم نمود.

بدون شک اتخاذ تدابیری برای دسترسی آسان و اقتصادی به رویدادهای گردشگری ورزشی، ارائه خدمات رفاهی مناسب مطابق با استانداردها، مشارکت دادن مردم بومی منطقه در فعالیت‌های گردشگری ورزشی، تأمین امنیت و شرایط مناسب فرهنگی همراه با احترام برای گردشگران ورزشی باید مدنظر مدیران باشد. همچنین با توجه جدی به ارائه خدمات موردنیاز گردشگران ورزشی، توزیع برنامه‌ها، جشنواره‌ها و رویدادهای گردشگری ورزشی در تمامی مناطق استان‌های شمالی کشور با توجه به آمایش سرزمینی (با توجه به پتانسیل و جاذبه‌های گردشگری ورزشی هر منطقه) می‌تواند به توسعه صنعت گردشگری ورزشی این پهنه جغرافیایی کمک کرد. با این حال، بازنگری در قوانین، اتخاذ سیاست‌های مناسب حمایتی از بخش خصوصی، تقویت فعالیت‌های تبلیغاتی و بازاریابی ضرورت دارد. همچنین با ایجاد تعامل بین‌بخشی، ارتقاء کیفیت امور خدماتی گردشگری ورزشی از جمله هتلداری، آژانس‌داری و اتخاذ سیاست‌های مرتبط با جذب گردشگر ورزشی در مناطق مستعد استان‌های شمالی، می‌تواند منافع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این صنعت در استان‌های شمالی را ارتقاء داد.

منابع

- آدمی، معصومه؛ پناهی، حسین (۱۳۹۵). قابلیت‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی در استان آذربایجان شرقی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۴(۱۶).
- بهاران، پوریا؛ آقائی، نجف؛ فروغی‌پور، حمید (۱۴۰۰). ارائه مدل توسعه گردشگری ورزشی با تاکید بر عوامل اجتماعی (مطالعه موردی استان لرستان). علوم ورزش، شماره ۴۴.
- توکلی، مرتضی؛ ابراهیمی، آرام؛ حمیدی‌تهرانی، سمیرا (۱۳۹۷). تحلیل الگوی منطقه‌بندی آمایش سرزمین در ایران از پسامشروطه تا به حال. آمایش فضا و ژئوماتیک، ۲۲(۱).
- جاوید، مجید؛ اسدی، حسن (۱۳۹۶). نقش رسانه‌های جمعی در توسعه گردشگری ورزشی. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۹(۴).
- حصاری، صدف؛ عزیزیان کهن، نسرين؛ محرم‌زاده، مهرداد (۱۴۰۰). تأثیر کیفیت عناصر آمیخته بازاریابی بر رضایت گردشگران ورزش‌های زمستانی در پیست اسکی آلوارس استان اردبیل. فضای گردشگری، ۱۰(۳۸)، ص ۳۵-۵۰.
- حسروی‌مهر، حمیده؛ قدیری معصوم، مجتبی؛ رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۵). ارائه راهبردهای توسعه گردشگری ورزشی (مطالعه موردی شهرستان مینودشت). پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۵(۳)، ص ۱۰۵-۱۱۵.
- روشن‌زاده، عبدالرحمن (۱۳۹۹). تحلیل و ارزیابی نقش آمایش سرزمین در توسعه گردشگری پایدار شهرستان پارسیان. پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی، ۲۳(۳)، ص ۱۶۵-۱۸۸.
- زرقانی، سید هادی؛ اعظمی، هادی (۱۳۹۰). تحلیل ملاحظات نظامی-امنیتی در برنامه‌ریزی و مکان‌گزینی با مراکز و استقرارگاه‌های نظامی استان خراسان رضوی. مدرس علوم انسانی، ۱۵(۲)، ص ۱۴۱-۱۶۱.
- زیتونولی، عبدالحمید؛ زیتونولی، سخیده (۱۳۹۲). شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای گردشگری ورزشی در استان گلستان. پژوهش در مدیریت ورزشی، ۱(۳)، ص ۱۰۴-۸۷.
- سرلاب، رقیه؛ علیپور نادینلوئی، زهرا؛ دهقان‌پوری، حوریه (۱۳۹۹). مطالعه پیش‌بینانه توسعه گردشگری ورزشی استان آذربایجان شرقی براساس ابعاد گردشگری. مطالعات بازاریابی ورزشی، ۱(۴)، ص ۹۷-۱۱۵. doi: <https://www.doi.org/10.34785/J021.2020.419>
- شجاعی، وحید؛ تجاری، فرشاد؛ سلیمانی تپه سری، بهاره؛ دوستی، مرتضی (۱۳۹۱). برنامه‌ریزی راهبردی توریسم ورزشی استان مازندران. فضای جغرافیایی، ۱۲(۳۹)، ص ۱۷۳-۱۹۴.
- عاشوری، تقی؛ دوستی، مرتضی؛ رضوی، سید محمدحسین؛ حسینی، ابوالحسن (۱۴۰۲). فرصت‌های کارآفرینانه گردشگری ورزشی براساس اقلیم جغرافیایی ایران. تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۳(۷۰)، ص ۲۶۹-۲۹۸.
- عظیمی‌املی، جلال؛ قنبری، پروین (۱۳۹۵). آسیب‌شناسی توسعه گردشگری با رویکرد آمایش سرزمین (نمونه مورد مطالعه: شهر ساحلی سرخرود). جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۶(۲۲)، ص ۱۶۱-۱۸۳.

- قرلسفلو، حمیدرضا؛ رضوی، محمدحسین؛ کلاته سیفری، معصومه؛ اصفهانی، نوشین (۱۴۰۰). مدل توسعه اکوتوریسم ورزشی فستیوال‌های ورزشی بومی و سنتی نوار ساحلی دریای خزر. *پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۷(۳۴)، ص ۳۹-۱۹. **doi:** 10.22080/jsmb.2021.9658.2299
- قرلسفلو، حمیدرضا؛ کلاته سیفری، معصومه؛ قربانزاده زعفرانی، سید قاسم؛ چورلی علی (۱۳۹۴). بررسی چالش‌های جذب گردشگر ورزشی در جشنواره بازی‌های بومی و سنتی استان گلستان (مطالعه موردی: مسابقات اسب‌دوانی و کشتی گورش). *پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۱(۲۲)، ص ۲۱۱-۲۱۸. **doi:** 10.22080/jsmb.2015.1005.211
- کشتی‌دار، محمد؛ نظری ترشیزی، احمد؛ حیدری، رضا (۱۴۰۰). فراتحلیل مطالعات توسعه گردشگری ورزشی در ایران با رویکرد شناسایی عوامل مؤثر بر آن. *مدیریت ورزشی*، ۱۳(۲)، ص ۲۳۰۹-۲۳۰۹. **doi:** 10.22059/jsm.2020.287023.2309
- مجیدی ده‌شیخ، حکیمه؛ صفرآبادی، اعظم؛ گلی، علی (۱۳۹۶). آمایش منطقه‌ای جاذبه‌های گردشگری با تأکید بر توان‌های اکوتوریسم (استان کهگیلویه و بویراحمد). *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۸(۲۹)، ص ۶۱-۸۲.
- محرّمزاده، مهرداد؛ ایمانزاده، مسعود (۱۳۹۸). بررسی راهکارهای توسعه گردشگری ورزشی ماجراجویانه در استان اردبیل. *مدیریت و توسعه ورزش*، ۸(۴)، ص ۱۷-۲۰. **doi:** 10.22124/jsmd.2019.3795.2017
- محمودی، زهرا؛ محمدیان، فریبا؛ نوبخت رضانی، زهرا (۱۴۰۰). ارائه مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر بهبود نقش مناطق گردشگری - ورزشی در توسعه روابط صلح‌آمیز. *جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۲(۱)، ص ۳۲۳-۳۳۵.
- مرتضایی، لیلیا؛ کلاته سیفری، معصومه (۱۳۹۹). توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر مناطق پنهان. *پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی*، ۸(۴)، ص ۷۵-۸۶. **doi:** 10.30473/arism.2020.6806
- نظری ترشیزی، احمد؛ طالب‌پور، مهدی؛ حیدری، رضا؛ یوسفی، محمدرضا (۱۳۹۹). طرح‌ریزی برنامه راهبردی گردشگری ورزشی مشهد با استفاده از مدل ترکیبی فیلیپس. *پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی*، ۱۰(۱۹)، ص ۹۳-۱۰۹.
- ویسی، رضا؛ نازکتابار، حسین (۱۳۹۱). آسیب‌شناسی توسعه صنعت گردشگری با توجه به ملاحظات آمایش سرزمین. *فضای گردشگری*، ۱(۲)، ص ۹۴-۸۱.

Anderson, W. (2018). Linkages between tourism and agriculture for inclusive development in Tanzania: A value chain perspective. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 1(2), p. 168-184. <https://doi.org/10.1108/JHTI-11-2017-0021>

Braz, J.I. (2012). Sport for all moves people around the globe: new perspective for tourism. *Journal of Asiana Sport for all*, No. 1, p. 47-52.

Dabeedooal, Y.J., Dindoyal, V., Allam, Z. & Jones, D.S. (2019). Smart Tourism as a Pillar for Sustainable Urban Development: An Alternate Smart City Strategy from auritius. *Smart Cities*, 2(2019), p.153-162.

Djohan, M.I., Hazisma, S. & Fitriansyah, Y.D. (2021). Analysis of Sport Tourism Development on Tourism Attractions in Lubuk Linggau, South Sumatra. *Journal Hotspot*, 1(1), p. 35-45.

Gibson, H.J., Kaplanidou, K. & Kang, S.J. (2012). Small-scale event sport tourism: A case study in sustainable tourism. *Sport Management Review*, 15(2), p. 160-170. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2011.08.013>

- Gibson, H.J., Lamont, M., Kennelly, M. & Buning, R.J. (2018). Introduction to the Special Issue Active Sport Tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 22(2), p. 83–91. <https://doi.org/10.1080/14775085.2018.1466350>
- Hinch, T. & Ito, E. (2018). Sustainable sport tourism in Japan. *Tourism Planning & Development*, 15(1), p. 96-101.
- Kersulić, A., Perić, M. & Wise, N. (2020). Assessing and Considering the Wider Impacts of Sport-Tourism Events: A Research Agenda Review of Sustainability and Strategic Planning Elements. *Sustainability*, 12(11).
- Lau, E.R., Kabu, M. & Putro, B.H. (2022). *Sport Tourism Development in Mali Beach Alor Regency-Indonesia*. In: International Conference on Applied Science and Technology on Social Science 2021 (iCAST-SS 2021) (pp. 123-126). Atlantis Press.
- Wanyonyi, L.N., Njoroge, J.M. & Otieno, R.J. (2021). *Challenges and Opportunities to Sustainable Sport Tourism Events: Insights from an Urban Host City*. DOI:10.7176/JTHS/55-06